

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken September' 26-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Török Birodalom.

A' Czerny György' történetéről, melyről annak idejében röviden irtunk vala, most ezeket olvassuk a' *Konstantinápolyi* tudósításokban: — „A' *Kara Jorghy*, Czerny György (Fekete György) feje, melyet a' Belgrádi Kormányozó ide küldött, még Augustus' 13-dik napja előtt megérkezett vala. Ennek a' némelly tekintetben nevezetes embernek ily szomorújátékosan történt kivégeztetése, mint könnyen képzelní lehet, sokféle hírekre szolgáltatott okot. Leghítelesebbnek lenni látszik a' felölle szárnyaló hírek között a' következő: Minekutánna ő a' Török hiátarra megérkezett volna, *Semendriától* nem messze Hassanye nevű faluban Boitza nevű Knéshez szállott-be, a' ki úgy tette, hogy őtet jó szívvel fogadja: de a' ki az ő odaérkezéséről a' Belgrádi Baschátlíkon azonnal tudósította, 's egyszermind a' fényes Porta eránt viseltető hüségének bizonyosságául a' maga vendégének fejét is oda küldötte. A' Czerny György' fejét azonközben nem szegzettek ki Konstantinápolyban, mint ott községesen tselekedni szoktak, a' Szeralj kapuja felibe. Elárultatását 's ily véletlen halállal történt elenyészését, részint azon gyűlölségnek lehet tulajdonítani, melyet az előbbeni rebelliónak alkalmosságával a' véle egygyetnemértök ellen elkövetett kegyetlenségei által gerjesztett volt maga eránt, részint pedig annak a'

félelemnek is, melyet az ő messzire néző plánumaiból következhető veszedelmek szülhettek az odavaló lakosoknak elméjekben.“

Smyrna városában Augustus' 10-dik napján oly nagy égés volt, hogy néhány millió piasterekre teszük a' kárt, melyet okozott; 800 házak lettek hamuvá.

*Konstantinápoly*nak *Budyukdere* és *Pera* nevű részeiben vagy külső városaiban nagyon kegyetlenkedni kezdett a' pestis, még a' Török lakosok között is. A' Nagy Vezérhez tartozó emberek közzül tizet ölt-meg. Az Austriai Követséghez rendeltetve volt *Darid-der- Davidian* nevű Kapu-Oglan (Pázi) is meghalt benne. Nagyobb az, hogy még az Austriai Internuntius (Követ) Báro Stürmer úr házanépe közzé is belöptá magát ez a' veszedelmes nyavaja, 's az ő kisebbik, tulajdon, egy kilentz esztendős, igen jó reménségü fiát is elragadta, a' melly szomorú és veszedelmes történetre nézve a' Követ úr egész háznépével és a' követséghez tartozó minden személyekkel egyetemben, *Budyukderét* oda hagyta, 's onánét egy óratávolságnyra, Belgrádba vette lakását.

L o n d o n.

Alligator nevű Anglus kereskedő hajónak egy Buenos-Ayresi prédáló hajó által lett megtámodtatását, így adják előbővebben a' községes levelek: — Julius' 5-dik napján, mikor az *Alligator* a' 28° 20' északi szélességhez 's a' 22° 10' napnyugoti hosszúsághoz érke-

zett volna, napfeljőtekor egy hajót szemlélt-meg, mellyen két kék pánthikalórmájú vonások között elnyúló fehér vonások czimerű zászlók voltak kifüggesztve. Eza' hajó üzőbe vette vala az Alligatort, 's három 3 tengeri mértföldnyi távolságról egy ágyú lövést tett reá. Az *Alligator* ezen jeladást észbe vévén, jónak találta evezését siettetni: de a' prédáló hajó könnyebb evező lévén hozzá nem soká annyira közelített, hogy már tsak egy ágyúlövésre voltak egymástól, midőn a' prédáló hajó egy egész oldalról való lövést adván az *Alligatorra*, ez ekkor ann ak jeléül, hogy magát megadja, vitorlát lebotsátotta, 's kérdést tett a' prédálóhajónál, hogy ellenségnek akarja-e magát tartatni, vagy barátnak? tudára adván neki egyszersmind, hogy ő Anglus legyen. A' prédáló hajó Kapitányának felelete a' volt; hogy ő barát: hogy ő a' *Buenos-Ayresi Tengeri-disznónak* a' vezérlője, és hogy nem egyebet akar, hanem az Anglus hajóra által menni 's megvizsgálni, hogy jó rendben vannak-e az írásai? — 's ezen néhány fegyveres kíséreléssel nem soká meg is jelenvén, azt kérte az Anglus Kapitánytól, hogy hát miért nem botsátotta-le vitorlát az első ágyúlövésre? — Azért, így felelt az Anglus Kapitány, hogy előtte ez a' zászló esmeretlen lévén, őtet tengeri tolvajnak lenni gondolta, 's úgy ítélte, hogy jó lesz, ha lehet, kiállani előlle. — Igen de, így szollott a' prédáló Kapitány, ez által az Anglus Kapitány őtet a' maga útjában hátráltatta, midőn azt okozta, hogy ő az útjából eltérjen 's neki kergetésére jöjjön; melyre nézve az, neki ez által okozott kárt megfordítani tartozik. — Ezzel hozzá fogott az Alligatornak megvizsgálásához: 's az azon talált hort, krumplit, és zabot elvette, oly fogás alatt, hogy a' mi kárt vallott, vissza kaphassá. Az *Alligator* Kapitánya *Asthon* azt kérdevé tőle, hogy nem viseltetik-e az Anglus zászló eránt

illendő tisztelettel? ekkor a' prédáló Kapitány a' maga zászlójára mutatott 's eképpen felelt: — *Tsak ez érdemel egyedül tiszteletet.*

Ezen prédáló hajón isaknem mindenféle nemzetbeli hajóslegények; legtöbben pedig Anglusok találtattak. Egy másod rangú tisztjek, a' ki Hadnagy titulust adatott magának, Frantziának látszott lenni, 's úgy tettett, hogy a' Kapitánya' gorombáskodásának minden módon ellene állani iparkodott. Az Anglus hajósoknak beszélték a' prédáló hajónlévő emberek; hogy ugyan ők néhány napokkal ez előtt egy Anglus Brigget egészen kipredáltak 's azután minden rajtálévőkkel együtt elsüllyesztették, 's ha az Alligator tsak egy ágyut küldött volna reájok, ezzel is úgy tettek volna. Az említett Hadnagy, nagy mérsékléssel viselte magát; tsak egyszer mászszor szollott egygyetkettőt. — Hogy mind ezek valósággal így történtek, az Alligatoron találató útasok közül haton adtak rolla bizonyágtévé irást.

Belső Minister Lord *Sidmouth* 's a' Londoni Lordmájor September' 6-dikán olyan jelentéseket kaptak, hogy *Londonban* azon éjjel támadás fogna történni, hogy a' támadók azon a' piacon, a' hol a' Bartholoméus' vásárját szokták tartani, 's a' melly a' nép' összeületekezésének helye szokott lenni, dárdákkal és egyéb fegyverekkel felkészülve, összeseregleni, onnét a' Bankóházra ütni, 's közönséges zűndülést támasztani fognak. Hírogató czédulák botsátattak széllyel, mellyek által egy közel lévő tsapszéken tartandó vendégségre a' Parlamentum' reformáltatásának barátjai meghívattattak. Azonközben mincutánna az előjárók ezen kortsmán minden vizsgálódásokat megtettek volna, úgy jött ki, hogy ott semmi vendégséghez való készületek tételve nem voltak. A' Lordmájor mindazáltal egész éjjel vigyázott; miaga is egész

éjjel le nem feküdt, 's a' város' katonáit egész éjjel jártatta le 's fel az utzákon. Hasonló vigyázattal töltötte-el Minister Lord *Sidmouth* is az egész éjtzakát; lovas katonaságot küldöztetett megszűnés nélkül le 's fel az utzákon; tartalék tsoportokat állítottatott ki sok helyekre. Ezek a' készülétek rettentették-é el a' nyughatatlanokat a' lármatsinálástól, vagy pedig talám az egész fenyegetődzésnek nem lehetett semmi fundamentuma? elég az, a' dologhoz, hogy az egész éjtzaka nagy tsendességgel telt-el, és sehol semmi nyoma nem találtatott semmi féle zenebonászkodásnak. —

Egy más tudósításban ilyen megjegyzésreméltőkörnyülállásokat találunk ugyan ezen történetről: — „Ez a' *Bartholomeus'* vásárja, úgy mond, a' nagy három piatzon esik, és három napokat tart; de nem foly itt semmi kereskedés, semmi vásár; tsak vigadozás végett-gyülekeznek össze a' pörsereg. Bőséggel találtaik itt ilyenkor, vándorló komédiások, szemfényvesztők, vadállatmútatók, pogátsaárulók, kölélentántzolók, és minden féle kauklerék' társasága. Egymás hátán tolong 's hóljong itt minden, a' ki Londonban a' lármás időtöltést szereti. Ez az időtöltés Sept. 6-dikán kezdődik. Úgy látszik, hogy azon hívogató czédulák által, mellyekkel valamely isméretlen kezek a' Parlamentum' reformáltatásának harátjait egy vendégségre, ezen napon estvére meghívták, ez úttal tsak a' népnek hajlandóságát akarták megpróbálni, hogy megtudhassák mit lehessen tőlök várni; ha más alkalmatossággal és más helyen valami efféle valóságos próba talál tétettetni.“

Londonban most meg van tiltva a' tolongás' távoztatása végett, hogy az afféle taliskás vagy toló tajgás emberek, a' lák holt szenet 's egyéb efféle apróságokat az utzákon ilyen taliskákon le 's fel hor-

danak 's ezekkel imitt amott megállván portékáikat árulgatják, oly helyeken, mellyek a' gyalogjáró emberek' számára vannak határoztatva, megálljanak. Nem régen történt, hogy egy szénáruló a' taliskájával megállott egy ilyen tiltott úton. Nem soká oda ment egy politziai katona, 's a' taliska' szarvait megfogván tolni kezdette azt a' Biró' háza felé, parantsolván a' paraszt szenesnek, hogy mennyen véle. A' paraszt engedelmeskedik; megérkeznek a' Biróhoz, a' ki azonnal megitéli a' parasztot, 's parantsolja néki hogy a' fél forintból álló büntetést fizesse-le. A' paraszt engedelmeskedik; lefizeti a' fél forintot, 's azt mondja, hogy már most a' katona, a' ki ötet Biró' eleibe hozta, az is fizessen éppen annyit, minthogy éppen azt a' törvényt hágtá által, mellyet ő tudniillik, hogy a' taliskát ő is ott tolt a' biró' háza felé, a' hol a' gyalogok járnak. Meg kellett a' szegény katonának is fizetni ugyan azon birságot.

Sz: Ilona.

A' *Londoni* újságok egy levélből, a' melly Juliusban indult ezen szigetről, ilyen megjegyzést adtak-ki: — „Bertrand né, a' ki valamint másutt mindenütt és mindenkor, úgy itt is mind ez ideig meg nem szűnt vidám és jó kedvű lenni; nem régen lebetegedvén 's a' szüléson szerentségen által esvén, 's ezen betegségének ideje alatt ötet Bonaparte is meglátogatván, a' Grófné karjára vette a' gyermeket, 's ily tréfás szavakkal nyujtotta oda *Bonaparténak*: — „*Sire!* Örvendek, hogy egy nagy ritkaságnak mutatásával szolgálhatok — rövid szókkal, egy oly idegent mutatok-be Felségednek, a' ki legelső és még tsak egyedül az, kinnek megengedtetett, hogy ezen Sziget' Kormányozójának vagy pedig az Angliai Titoknokministernek engedelme nélkül, Felségedhez közelíthessen.“ — *Bonapartét* nagyon megnevettette ez a' jeles mondat.

Spanyol Ország.

Generális *Lacyrol*, a' ki Barcello-mában halálra íteltetvén Majorca szigetére vitetett, 's azolta az újságírók által néhány versben megöletett, feltámoztatott, 's megint megöletett, 's az ott lévő Dominikanusok által el' is temettetett, most ismét így irnak egy Párisi újságlevélben: — „Ügy látszik, hogy *Lascyt* már tsakugyan megölték. Nem lehet tudni, hogy valyon azon 'várban, a' hova kísérték, ott meglöni akarták-é, vagy talám lágyítani szándékozták az ő halállal való büntettetését: hanem ő, midön magát a' partra lett kiszálláskor tsak örzőivel magánosan lenni szemlélte volna, megszabadott, 's a' katonák kivont kardal utánnaeredvén 's magát ő ezek ellen védelmezvén, össze vagdaltatott.

Némely Madridi magános tudósítások szerént a' Spanyol Országlovszék azt kívánja Angliától, hogy — 1)ször, a' rabszolgavásárt még az 1820-dik esztendőig folytathassa — 2)ször, hogy azon 4,400,000 forintokból álló kárt, melyet az Anglusok a' Szeretsen rabszolgákkal terhelt Spanyol hajóknak elfogdosása által tettek, fizessék-meg.

A' Spanyol Királyné, kinek szülése ugyan nagyon terhesen és 48 órákig tartott kínos szenvedések után ment véghez, már most egészen jól érzi magát, Aug. 27-dikétől fogva minden nap' fennjár, 's a' leányát maga szoptatja.

R o m a.

A' *Diario-di-Roma* nevű újságban ezeket írták September' 3-dik napján: — Minekutánna a' F. M. Lajtnánt Gr. *Wallmoden-Gimborn* ő Ex-ja vezérlése alatt

lévő 's Nápolyból hazájokba visszatért Austriai Cs. K. seregek, a' magok itten való általútozássokat elvégezték volna, el nem múlathatjuk róllok oly dilsérettel emlékezni, a' melyet tsak valamely fegyveres sereg a' maga példás és ditséretreméltó fenyítéktartása által érdemelhet. A' Generalis és Stabális Tiszturak elébb a' Státustitoknok Kardinalisnál a' magok Udvarlássokat megtévén azután az a' szerentséjek volt, hogy Pápa ő Szentségének is bemútattattak, a' ki őket nagy kegyességgel fogadta. Ugyan ők a' Kormányozót, 's a' Kintstármestert meglátogatták. Megillető volt őket szemlélni, midön a' Vaticanum templomba egygyütt bemenvén, ott a' Mindenhatóhoz a' magok hálaadásokat felbolsátották, a' mely reliigiói 's valóságos jó keresztényi magokviselésének a' közönség előtt való megbizonyítása által, mindenektől betsületet nyertek.

Frantzia Ország.

Sept. 12-dik napján megérkezett Hertzeg *Wellington Hagenau* a' 's az ott fekvő Austriai Cs. K. seregeknek gyakorlási próbatartásához 's mustrálásához még az nap' hozzá fogott; azon napon az itt fekvő 's magokat néhány napoktól fogva gyakorló ágyuzók seregével, 13-dikban reggel pedig a' gyalogsággal és lovassággal tétette-meg ezen próbákat. A' lovasságot két, úgy mint a' *Bavariái* Koronaprintz nevét viselő és a' *Risch* Dragonyos, a' gyalogságot pedig ő. u. m. a' *Renát* Cs. Fő Hertzeg, a' volt *Benjovszky* most Maximilian Király, és *Gyulay* Regementjeik formálták. Innét *Colmárba* ugyan tsak az Austriai nagy fő hadiszállásra velté útját a' Hertzeg.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Sept. 23-ik napján 309 — 24-dikén 307 $\frac{3}{4}$ — 25-dikén 307 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Buda Sept. 21-dikéről. — A' megboldogult Palatinusné *Hermine Cs. Kir. Fő Hercegasszonynak* szomorú kimulása után más nap úgymint e' folyó Hónap' 16-dikán öszve gyűltek a' Pesti Kir. Universitásból több Orvos Doctorok, Seborvosok, és Bábamesterek az Udvari Orvosokkal egyetemben. Minekutánna ezek külsőképpen szorosán megvizsgálták volna az Idvezült Fő Hercegasszonynak holttestét, végre jelenlétekben fel is nyitott az. Minden a' főnek, mejjnek, és hasnak üregeikben lévő részek ép és sérelem nélkül való állapotban találtattak. Mellyre nézve minden jelenlévő Orvosok úgy itéltek, hogy a' halálnak okát egyedül csak azon szörnyü görts rángatódzásokban kell keresni, mellyek mind a' két kisedeknek elszülések előtt 's után, bē állottak, minden segítő eszközök mellett is újra elkezdődtek, és a' szülésnek mesterség által való segítségét elmulthatlanul szükségessé tették. És éppen ezen mesterséges szülésnek lehet köszönni a' Kisedeknek életét, melly hogy minden megkivántató esmerettel, figyelemmel és ügyességgel ment véghez, annak élő Tanúbizonyosságai a' két életben lévő Tsetsemők. De bizonyoságot tesz ugyan arról továbbá még az is, hogy a' holttest Felnyitásából semmi olyan nyomokra akadni nem lehetett, mellyek ellenkező gondolatra adhattak volna alkalmatosságot.

E' folyó Hónapnak 17-dikén vagy is Szerdán történt a' Fő Hercegi Kisedeknek megkereszteltetéssek. Cs. K. Fő Herceg *Antal Ó Cs. Kir. Hercegségének* a' Palatinusnak testvére Bétsből éppen ezen alkalmatosságra csak kevéssel ezen ceremóniának végre vitele előtt megérkezett. És mivel a' kised Fő Hercegnek Felsőges Urunk a' Kereszt atya, de a' kinek

most Erdélyi utazásai miatt jelen lenni nem lehetett, tehát képét *Antal Fő Herceg* viselte. A' Fő Hercegi Kisasszonykát pedig Nagy Annya *Amália Anhalt Bernburg Schaumburgi* Fejedelem Asszony tartotta a' Keresztvizre. A' Fő Hercegi Kisedek ezen nevetek vették fel a' Kereszttségben, nevezetesen a' Fő Herceg *István (Király) Ferentz és Victor*, a' Fő Herceg Kisasszonyka pedig *Hermine Amalia Mária* nevekre kereszteltettek. Egy oltár éppen csak erre az alkalmatosságra készítettett fel a' Kir. várban, melly előtt Főtiszt. és Nagy Méltóságú Báro *Fischer István Egrí Ersek* úr ő Excelentziája vitte véghez a' szent ceremóniát, az egész Fő Hercegi Udvarnak jelenléteben fényes pompával.

E' folyó Hónapnak 18-dikán reggelé 9 órakor az idvezült Fő Herceg asszonynak meghidegült tetemei a' Királyi várnak nagy szalájában közönséges látásra kitétettek, minekutánna a' Pesti Reformatusok Gyülekezetének nagy érdemű és tudományú Predikátora Főtiszt. *Oleynmann* úr buzgó áhitatossági ceremóniák között megáldotta volna azokat. A' Szála egészen fekete posztóval be volt vonva, a' Kir. Fő Hercegi, és Fejedelmi Tzimerekkel beagatva, és igen sok gyertyákkal ki volt világítva. Közepén volt egy magas alkotmányon az idvezültnek holtteste, mellynek ábrázatvonásai meghidegülve is azt a' szelidséget, kegyességet, és áldottszívűséget mutatták, mellyek a' megboldogult Fő Hercegasszonyt életében mindeneknek tiszteletére méltóvá tették. Maga a' holttest ezüst készületü ruhába volt öltöztetve, az pedig a' min nyugodott aranyból volt munkálva. Szüntelen strázsát állottak mellett az Udvari szolgák, és ezek előtt a' Korona örzőji egész a' temetési pompák kezdődésének órájáig, melly Szombatra delután

ai 4 órára határozatott. Erről hivatalosan eddig az ideig csak ennyit tudunk még, hogy az eltakarítási gyászos pompa így rendeltetett vala el: A' Budai Várholki indulván a' Kiséző sereg, az újkapun le megy a' Duna hidjáig, innen Pestre által a' nagy Hidutzsán végig, 's az Országút hosszában a' Ketskeméthi Kapufelé a' Reformatum Templomhoz tart. Itt a' fő Uraságok öszvegyülekezve fogadják el a' holttestet. A' kíséző sereg ilyen rendet tart: Legelől mennek a' Pest Vármegyei Huszárok, — azután Lovassok egyenként, — továbbá egy Osztály Cs. K. Lovas Katonasság, — ezeket követik két Fő Herczegi Kamarások, — ezeket ismét két Predikátorok, — most következnek a' Fő Herczegi Cancellariának alsóbb Tagjai, — utánuk ugyan annak Felsőbb Tagjai, — ezekután a' Palatinális Cancellariának Directora, és 3 Udvari Orvosok, — ezeknek nyomokba mennek a' szolgálathal-lévő Kamarás Urak és Adjutánsok, — utánuk a' fő Udvari Mester, — itt megy a' gyászos szekér a' testtel, mellyet 8 Udvari Tisztek, ugyan annyi Inasok, és 24 Granátérosok a' Koronarözök közzül fognak környékezni, — ezt követik egy Kompania Granátérosok, — egy Osztály Lovasság, — a' fő Udvari Mesterné Udvari Dámákkal, — a' Kamarás Asszony és Komornák, — ismét a' Komornák, — ismét egy Kompania Granátérosok, és végre egy Osztály Lovasság:

Ő Cs. K. Fő Herczegsége a' Palatinus Antal Cs. Fő Herczegnek, és az Idvezült Fő Herczeg Asszonynak Édes Anyának, 's Emma és Ida testvéreinek társaságában, ugyan Szombaton reggel korán Csabára elutazott.

* * *

Pest September' 18-dikán. — A' Felsőges helybehagyással megerősített Magyar Penzió-Intézetnek rendes ülése még

Julius' 13-dikára volt rendelve. De bizonyos akadályok miatt annak akkor lehetetlen volt megessni. E' folyó September' 7-dikén tartatott tehát az Sz. István Rendje' Keresztes Vitézse, és a' Magyar Királyi Helytartó Tanátsnál Tanácsos, Mélt. Borsodi és Katymári Latinovits János úrnak személyes előlülése alatt. Világosságra jött ezen ülésben, hogy minémű előmeneteleket tett már eddig az ideig ez az Özvegyekre 's Árvákra nézve olly jöltévő Intézet. Annak Tagjainak száma 464-re ment, kivévén azokat kik vagy meghaltak vagy pedig penziójok van. Az Intézetnek tökepenze 229, 661 for. 4½ kr. okból áll; és a' rendszabások szerint 5 szolgálatra nem alkalmas Tagjai magának ezen Intézetnek, továbbá 62 özvegyek, és 14 árvák részesülnek a' penzióban.

* * *

S. N. Patakon e' folyó September' 2-dikán korán reggel 4-édfél óra tájban tűz támadott. A' Külső Városban a' régi vár megett egy Katona Istállót gonosz indulatból felgyújtottak. Talán ha tsendes lett volna az idő, elnyomták volna a' tüzet; de éppen nagy szél talált sűni ugyanakkor. A' lángok szürnyü sebességgel harapództak mindenfelé, úgy hogy egy fertály óra alatt 14 házak és a' Herczeg Breitenheim Majorja is, minden benne lévő étellel és takarmánnyal együtt egészen semmivé tétettek. A' kárt mellyet ez a' szerentséllenség okozott többre tesszik mind öszve 100,000 forintnál.

* * *

A' Hegyalján még a' múltt Augustus Hónapnak 24-dikén szörnyü nagy jég esső volt. Mint egy kissébb szerü tyúktójas, akkora jegek hullottak, és szegletesek voltak. Ellehet gondolni, hogy melly nagyon megrongálták ezen nagy jég darabok azokat a' szállóket, mellyeket ért a' veszedelem. Nagy szerentse

mindazonáltal, hogy csak imitt amott okozott kárt, tudniillik abban az erányoztatban a' mint a' Fehőt a' szél hajtotta. A' *Bényei* és *Tolcsvai* Hegynek egy része vallott tetemesebb károkat. Egyébránt átallyába szállván a' Hegyalján igen jó szüretet reménylenek az idén a' szőlős gazdák. Mert azon kívül hogy a' termés is valóban gazdag, leg inkább annak örülnek, hogy Augustusnak vége felé már úgy meg volt érve a' szőlő, hogy a' közelebbi esztendőben szüretkor sem volt érettebb, mint most.

* * *

Lukából közelebb mult napokban érkezett tudósítások szerint, ottan a' folyó esztendőnek Augustus' 14-dik napján *Koller Károly*, a' Gróf *Saint-Julien* Magyar Gyalog-Ezrednél egyik Fő Kapitány, Nápoly országhol való vissza utazásában életének virágjában 31-dik esztendejében forró betegségbe esván, meghalálozott.

Nem említvén a' legmélyebb elkeseredést a' szív szakadó bú, mellybe a' kimultnak még életben lévő Szülői egyetlen magzatjok estével ejtettek: érzi és fájlalja szép érdemekkel díszeskedő Tisztjének elvesztét a' fenn nevezett Ezred is, úgymint, a' melly ő benne egy oly tisztet vesztett el, ki hivatalját érdeklő terhes kötelességeiben minden elő fordult alkalmatossággal híven eljárván, ugyan azoknak telyesítésében a' közel mult háborus esztendők lefolyta alatt több Tsatákban, különösen Győr mellett Magyar Országban, és Verona városához közel folyó *Valaggio* vize mellett Olasz Országban véres sebekkel ditsőitette meg pályáját. Keserves dolog ily korán történt feloldoztatása!

E r d é l y .

Szamosújvárvól September' 1-ső napján 1817.

A' mi Kegyelmes Császáruk, és Császárnénk ő Felségek minékutánna a' közelebről elenyészett Augustus Holnapnak 17-dik napján, reggeli 6 óra tájba Besztertzéről utnak indultanak volna, ebédre Bethlenbe érkeztenek, az holott ebédjeiket végezvén, Décsen felszerelt nyugott lovakkal dél után 4 és 5 órák között Városunkba számos uti késérrökkal egygyütt szerentsésen megérkeztenek. A' Magistratusunk felkészülve, és 14 Lovas Polgárok Magyar díszes öltözetben, kardosan, kalpagosan, fejér selyem alattzra azonnal kivart lobogó fejér zászlóval nagy örömmel kimentek Erdemes Polgár *Gov.rik Simon* Ur vezérlése alatt a' határ szélére Felséges Uroknak és Vendégeiknek elfogadássokra, a' hová is Császárné ő Felsége elsöbben is megérkezvén, uttyát a' Város felé követte, az uttzákon két sorban álló Városi, és a' két szomszéd Nemes Belső Szolnok, és Doboka Vármegyéből ő Felségek látásokra, és tiszteletekre özve gyülekezett Népek közevette, az Örmény, Magyar, Német, és Deák nyelveket tanuló Városi Ifjuságnak, ugy az ide való Örmény Apátzáknál tanuló Leánykáknak, és az egész népnek öröm, és Vivát há tássok között, a' megírt tanuló Leánykak által külömbkülömbféle virágokból font, és ő Felsége szekere elejébe hintetett koszorukon heresztül Senátor *Markovits Bogdany* Ur és hütös Polgár, Emeritus Királyi Perceptor *Platsintár Dávid* Urak, ezen alkalmatossággal a' nagyobb Commoditas és könnyebb Communicatio végett a' falon által kivágott ajtó által özve kaptolatott piatzon lévő házaiknál ő Felségek számára előre a' legszebb izlés szerint elkészített szállására, a' legnagyobb tisztelettel felkésértetett, a' holott is nevezett Senator *Markovits Bogdany* Ur, a' Császárné ő Felségét, rövid, de fontos Német Beszéddel ilvezlette, mellyet

Császárné ő Felsege! kegyelmesen elfogadni méltóztatott; azután fél óra mulva a' Császár ő Felsege is a' határ széléhez megérkezvén, (a' Ki is a' Déés-Aknai Ső-aknak látogatása kedvéért hátrább maradt volt) Városunk Fő Birája *Gourik Thodor* Ur ő Felségét Deák nyelven elmondott diszes Beszéddel köszöntötte, melyet ő Felsege nagy kegyességgel meghalgtatni méltóztatván, a' fellyebb említett 14 számból álló Városi Lovas Polgárok előre lovagolni, a' Város mellett az ég kárpítya felé felemelkedett. Hegy tejére helyheztetett mozsár ágyuknak durrogások, 's a' harangoknak zugások, Dobszó, és Trombiták harsogások, muzsikazengések, öröm, 's Vivat kiáltások között ő Felsege is az előbb említett szállására a' Magistratustól, úgy az ide való Örmény Clerustól mélységes tisztelettel felkésértetvén, A' Szolnoki Kerületnek Fő Tisztelendő Fő Esperestye, és Városi Plébánosunk *Mártonffi Kristoff* Ur az egész város nevében Deák nyelven elmondott Beszéddel ő Felségét idvezlette, melyet ő Felsege nagy kegyességgel meghalgtatván, estvéli 7 órakor az egész Magistratusnak, és a' választott közönség előljáróinak a' Császár ő Felsege különös Audientiát adni kegyelmes volt, melly alkalmatossággal Senátor *Karátsoni Kristoff* Ur egy érzékeny, és szívreható Deák Beszéddel a' Város nevében idvezlette ő Felségét, melyet ő Felsege tellyes megelégedéssel kegyelmesen méltóztatott elfogadni, a' midőn is ezen köszöntő Beszéd után még fél óráig Városunkat tárgyazó némelly kérdéseket tévén ő Felsege, azokra illő Feleleteiket megtették a' Tanáts Tagjai, estvéli 9 óráig tartott az Audientzia, a' midőn a' Császár és Császárné ő Felsegek ketten leültek a' vatsonához. Ezen idő alatt ő Felsegek szállásával által ellenben lévő Városi Tanáts Házának a' hat ablakaiban egy diszes Illu-

minatio ragyagott, a' piatz négy sorában lévő Polgárok Házaik is, és Ablakaik ki lévő világoztva. Más nap reggel 7 órakor a' Császár ő Felsege, a' nagy Örmény Templomba egynéhány nagy méltóságú úti késérőivel egygyütt gyalog menni méltóztatott, az holott is városunk plébánus-sa, az egész Örmény Clerussal együtt, az előre elkészített Thronusba bekésérték ő Felségét. Örmény Rituson elmondott Szent Misének térden álva lett halgtatása után ő Felsege a' hintóba felült, és a' fellyebb irt 14 Városi Polgárok elől lovagolván, a' várba leszekerezni méltóztatott, a' hol is a' Vár Inspektora Méltóságos Nagy Váradí Báró *Josintzi Jósef* Ur, mint különbben is terhes Hivatalát igen pontosan tellyesítő Tisztviselő, Felseges Urunkat igen rövid, de fontos Orationnal üdvezlette, melyet midőn ő Felsege is tellyes megelégedéssel elfogadott volna, a' M. gos Báró Ur azonnal egy Rabokrol készült Generalis Conspectus ő Felsegének által nyujtott, melyet elfogadván, leg ottan legelsőbbben is Urunk ő Felsege az Ispotályok visitatiojához kezdett, azon által esvén, minden Kazamátákat külön külön megnézegetett, egy szóval az egész vár, annak minden része a' valóságos tisztasággal díszeskedvén, utollyára a' fenn tisztelt Báró Ur ő Felségét arra kérte, hogy tulajdon Lak-helyét szobáit is maga Felseges jelenlétével tisztelné-meg, melly kérést kegyelmesen el is fogadott ő Felsege, és minden szobákat külön külön megnézegetvén, utollyára a' M. gos Báró Ur az Archivumot is megmutatta, itten az egész Várnak manipulatioját ő Felsege előtt holmi Proto-collumoknak elő mutatása mellett megmagyarázván, így tellyes megelégedéssel láttatott ő Felsege a' Vártól elválni. Innét Városunk Házához ment, és az Archivumnak jó rendben létével való megelégedését jelentette ő Felsege, a' Váro-

sunk több rendbéli Királyi Frivilegialis Leveliket is tekinteni méltóztatott. Végre a' Deák, Német, Magyar, Örmény Oskolákat is meglátogatta, ugyan az Örmény Apátzáknál tanuló Leánykákat, és a' Város végén építettett Ispotály házat is. Mellyek után vissza kísértetett a' szállására Felséges Urunk. Rendre minden nevezetesebb Intézeteknek látogatásában mindenütt kísérték ő Felségét a' Senátor Urak, diszes Magyar köntösbe felkészülve, és Felséges Urunknak tett számos kérdéseire megtették a' magok illő tudósításait, a' többek között ide való Posta Mester, és Senátor *Balta Emmanuel* Ur Posta Mestéri fekete bársony hajtókás veres Gála Uniformissába diszesen felkészülve, az ő Felsége hintáján mindenütt kísérvén ő Felségét, bővebb alkalmatosságot nyert szekerezése közben tett holmi kérdésekre az illő feleletket megtenni. Tíz óraker a' Császárné ő Felsége is hintóba ülven, a' nagy Templomba meént, a' fellyebb megírt Clerustól a' Thronusába bekésértetvén, a' Szent Misenek elhalgatása után az Apátzáknál tanuló Leánykákat meglátogatta, onnan szállására menvén, városunk Tanácsa a' Császárné ő Felségénél is Audientiát nyert, és fellyebb is írt Senator *Karátsoni Kristoff* Ur, az egész Publicum nevében idvezlette Német nyelven a' Császárné ő Felségét, mellyet nagy kegyességgel elfogadván, tiz személyekre terített asztalhoz ültek ő Felségek, nagyobb rangu uti kíséroiikkel együtt, a' midőn is tapasztalván ő Felségek az egész Városi Publicumnak ő Felségeknek jelenlétében és látásokban szembe tűnő nagy örömet, kegyelmesen megengedtetett mindennek az ebédli szobába bemenni, és ő Felségeket közelébről szemlélni. Két óraker délután ő Felségek Utí Kiséroiikkel együtt, mozsár ágyuk durrogások, harangok zugása, 's Vivat kiáltások között az

itt Lovagló 14 Ifjainktól kísértetvén, Városunkból, Kolosvár felé vették utjokat. A' Magistratusnak egy Részé előre Kolosvár felől való határunknak szélén, a' számosen 26 ölnyi, és a' Canalison 10 ölnyi hosszúságu, és inkább ő Felségeknek bátrabban, és rövidebben lehető utazások kedvéért 5 hetek alatt fellyebb írt Senator, és Posta Mester *Balta Emmanuel* Ur Fő Inspectorasága alatt elkészültt új Hidnál megálván, ő Felségeket ottan Deák nyelven elmondott bútszó Beszéddel tisztelte fellyebb írt Fő Biránk, mellyre ő Felségek is egész meglegedéseket mutatni méltóztatván, utjokat sehesen folytatták, a' mi Lovas Ifjaink közül is haton egy Státióig kísérvén ő Felségeket. A' mi Kegyelmes Királyunknak, és Királynéknak látásokból, és ő Felségek hozzánk mutatott különös Kegyelmességeknek érzéséből származott olly rövid ideig tartó örömből az egész Publicum olly hamar, és mintegy véletlenül megfosztatva lenni tapasztalván magát, a' népnek előbbeni vigassága, jó kedve, hirtelen szomorúságra változott, mint valami kedves Tüneménytől való kedve ellen történt elválása, és ő Felségeknek méltó magok leereszkedések annyira elfoglalta vala az egész Városi Publicumnak hívséggel tellyes szivét, hogy a' minémü nagy örömet szerzett vala, ő Felségeknek ide megérkezések, olly nagy, de sőt nagyobb bánatot, és szomorúságot okozott elmenetelek. A' mig tsak láthatták, könnyes szemekkel kísérte az egész nép eltávozását ő Felségeknek. Mellyéli bánattyát, és szomorúságot a' népnek a' Városi Tanácsunk is tapasztalván, és egyszersmind maga is érvén, hogy a' Publicumot, és maga magát is valamennyire vigasztalná, ő Felségeknek örökös emlékezetekre, és tiszteletekre, Városunk azon uttáját, a' mellyben ő Felségeknek szállása volt, úgy nem külömben az előbb megírt új hidat

ezentúl Király Uttzának, az új hidat pedig Király Hidjának neveztetni parantsolta, a' melly határozása Tanátsunknak örök emlékezetnek okáért improtocoláltatván, Dobszó mellett az egész Városban szoros megtartás végett kihirdette-telt.

Éljen a' Császár Első Ferentz, Éljen a' Császárné Augusta Carolina, az Egek Ura minden veszedelemtől őrizze ő Felségeket, és a' nagy városba békességgel vezérelje vissza, áldja-meg a' Nagy Isten ő Felségeket hosszú, és boldog élettel, hogy még többször is lehessen szerentséni nagy örömmel látni, és tisztelni ő Felségeket hűségesebb kebelünkben!

* * *

Meg-jegyzés. — A' melly tudósítások Erdélyből mostanság hozzánk érkeztek, mind ki fognak adattatni: de még eddig nem lehetett, részszerént azért, hogy későtskére érkeztek, részszerént, hogy hozzászatskák, nem győzi a' szedő.

H í r d e t é s.

Ditső Királyaink' fényére, Nemzetünk' diszére, és a' Tanuló Ifjak' hasznára két Kötetben készültt Munkámat, ezen nevezet alatt: *Historia Pragmatica Regni Hungariae*, szent kötelességből áldozom! mellyben, a' Magyarok eredetétől kezdve a' mai időkig történt viszonytagságokat mind Egyházi, mind Világi helyheztesésünkre nézve, és nemcsak Szent Királyink' hatalmas tetteit, de Nemzetünk' Törvényeinek történeteit is, világos okaival, és következeséivel együtt szemlélhetni. Az egész munkának ára Iró papiroson 10 fl. nyomtató papiroson 9 fl. Készen lehet találni, Pesten T. Keresztúri Professor, és Kiss József Könyváros Uraknál, Posonban, Györben, Kassán, Egerben, Szegeden, Szathmáron lehet találni a' Historiát Tanító Professor Urak-

nál. Nagy Váradon pedig a' Kiadó-nál.

Nagy Pál,

a' Nagy Várad Királyi Academiában Közönséges és Magyar Ország Történetei Kir. Rendes Tanító.

J e l e n t é s.

Alólírt tisztelettel jelentem a' tudományos Magyar Közönségnek, hogy én Abaújvármegyében helyheztesett Nemes Kassa városában mindenféle Magyar és Német könyvekkel való kereskedést állítottam-fel, a' hol mind ezeket legillendőbb árron lehet találni. A' nagyobb városok' alkalmatosságával a' népesebb városokban is meg fogok jelenni. Közhasznú iparkodásom' előmozdítását ajánlom a' tiszteltt közönségnek. Azoknak is ajánlom kész szolgálatomat, a' kik ezen vidéken könyveket distraháltatni kívánnak.

Vajda Pál,

Kassán Könyvkötő és Áros.

J o b b i t á s o k.

A' 25-dik számú Magyar Kúrír' utolsó u. m. 108-dik lapján az első hasáb' végén azon egész tikkelyt, melly így kezdődik: Különösen, és így végződik Budán lenni, hibából tette oda a' betűszedő, mivelhogy az a' *Ferdinand* Királyi Fő Hertzeg útozását illeli.

A' 23-dik számú Magyar Kurirban találtató Annuntiatio is hibásan szedődött, így kell megjobbítani:

- p. 1831. 6 hel. panietes ol. parietes
 — — 7 hel. latticarum ol. lasticarum
 — — 9 hel. hortandibus ol. hortantibus
 — — 15 signanter előtt ol. temporis
 — — 4 hel. depronata ol. depromta
 — — 14 hel. subsequis ol. subsecivis
 — — 18 hel. prosumsussem ol. praesum-
 sissesem
 — — 16 hel. a' ol. a.